

TETIK

DOMSTOLENS DOM (Sjette Afdeling)

23. januar 1997 *

I sag C-171/95,

angående en anmodning, som Bundesverwaltungsgericht (Tyskland) i medfør af EF-traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag,

Recep Tetik

mod

Land Berlin,

procesdeltager: **Oberbundesanwalt beim Bundesverwaltungsgericht,**

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af artikel 6, stk. 1, tredje led, i associeringsrådets afgørelse nr. 1/80 af 19. september 1980 om udvikling af associeringen mellem Det Europæiske Økonomiske Fællesskab og Tyrkiet,

har

* Processprog: tysk.

DOMSTOLEN (Sjette Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, G. F. Mancini (refererende dommer), og dommerne J. L. Murray, C. N. Kakouris, P. J. G. Kapteyn og H. Ragnemalm,

generaladvokat: M. B. Elmer
justitssekretær: ekspeditionssekretær H. A. Rühl,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

- Recep Tetik ved advokat C. Rosenkranz, Berlin

- Land Berlin ved advokat M. Arndt, Berlin

- den tyske regering ved afdelingschef E. Röder og ekspeditionssekretær B. Kloke, begge Forbundøkonomiministeriet, som befuldmægtigede

- den franske regering ved kontorchef C. de Salins og ekspeditionssekretær C. Chavance, begge Juridisk Tjeneste, Udenrigsministeriet, som befuldmægtigede

- Det Forenede Kongeriges regering ved Assistant Treasury Solicitor J. E. Collins, som befuldmægtiget, bistået af barrister E. Sharpston

- Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved P. van Nuffel, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtiget,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at der er afgivet mundtlige indlæg i retsmødet den 3. oktober 1996 af den tyske regering ved E. Röder, af den franske regering ved C. Chavance og af Kommissionen ved U. Wölker, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtiget,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 14. november 1996,

afsagt følgende

Dom

- 1 Ved kendelse af 11. april 1995, indgået til Domstolen den 7. juni 1995, har Bundesverwaltungsgericht i medfør af EF-traktatens artikel 177 forelagt to præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen af artikel 6, stk. 1, tredje led, i associeringsrådets afgørelse nr. 1/80 af 19. september 1980 om udvikling af associeringen (herefter »afgørelse nr. 1/80«). Associeringsrådet blev oprettet ved aftalen om oprettelse af en associering mellem Det Europæiske Økonomiske Fællesskab og Tyrkiet, som blev undertegnet den 12. september 1963 i Ankara dels af Republikken Tyrkiet, dels af EØF's medlemsstater og Fællesskabet, og som blev indgået, godkendt og bekræftet på Fællesskabets vegne ved Rådets afgørelse 64/732/EØF af 23. december 1963 (*Samling af Aftaler Indgået af De Europæiske Fællesskaber*, bind 3, s. 541, herefter »aftalen«).
- 2 Spørgsmålene er blevet rejst under en sag mellem en tyrkisk statsborger, Recep Tetik, og Land Berlin i anledning af afvisning af en ansøgning om tidsubegrænset opholdstilladelse i Tyskland.

- 3 Det fremgår af akterne i hovedsagen, at Recep Tetik fra september 1980 til den 20. juli 1988 havde lovlig beskæftigelse som sømand på forskellige søgående tyske skibe.
- 4 Med henblik på denne beskæftigelse fik han af de tyske myndigheder udstedt tidsbegrænsede opholdstilladelser, der kun gav ret til beskæftigelse inden for søfart. Recep Tetik's sidste opholdstilladelse var gyldig indtil den 4. august 1988 og indeholdt det udtrykkelige vilkår, at den bortfaldt, når indehaverens beskæftigelse inden for den tyske skibsfart ophørte.
- 5 Den 20. juli 1988 afmønstrede Recep Tetik frivilligt.
- 6 Han rejste den 1. august 1988 til Berlin, hvor han samme dag ansøgte om tidsubegrænset opholdstilladelse med henblik på lønnet beskæftigelse i land, idet han oplyste, at han påtænkte at opholde sig i Tyskland indtil ca. år 2020.
- 7 Land Berlin's kompetente myndigheder afviste ansøgningen den 19. januar 1989, og Verwaltungsgericht og Oberverwaltungsgericht Berlin fastslog, henholdsvis den 10. december 1991 og den 24. marts 1992, at afgørelsen herom var lovlig.
- 8 Den tilmeldingsattest, som de tyske myndigheder udstedte til Recep Tetik efter hans ansøgning om tidsubegrænset opholdstilladelse, er forsynet med påtegning om, at »udøvelse af lønnet beskæftigelse ikke [er] tilladt«.
- 9 Recep Tetik, der ikke har haft beskæftigelse efter sin frivillige afmønstring, har indbragt sagen for Bundesverwaltungsgericht.

10 Denne ret har fastslået, at afslaget på fornyelsen af opholdstilladelsen var i overensstemmelse med tysk ret, men har samtidig rejst det spørgsmål, om artikel 6 i afgørelse nr. 1/80 kunne indebære en mere fordelagtig løsning for Recep Tetik.

11 Artikel 6 er affattet således:

»1. Med forbehold af artikel 7 vedrørende familiemedlemmers fri adgang til beskæftigelse har tyrkiske arbejdstagere med tilknytning til det lovlige arbejdsmarked i en bestemt medlemsstat:

— efter at have haft lovlig beskæftigelse i et år, ret til fornyelse af deres arbejdstilladelser i denne medlemsstat hos samme arbejdsgiver, såfremt der er beskæftigelse

— efter at have haft lovlig beskæftigelse i tre år, ret til i denne medlemsstat med forbehold af den fortrinsstilling, som arbejdstagere fra Fællesskabets medlemsstater har, at modtage tilbud om anden beskæftigelse hos en arbejdsgiver efter eget valg, såfremt dette tilbud er afgivet under normale vilkår og er registreret ved den pågældende medlemsstats arbejdsmarkedsmyndigheder

— efter at have haft lovlig beskæftigelse i fire år i den pågældende medlemsstat fri adgang til enhver form for lønnet arbejde efter eget valg.

2. Årlig ferie, barselsorlov og fravær på grund af arbejdsulykker eller sygdom af kortere varighed ligestilles med perioder med lovlig beskæftigelse. Uforskyldte arbejdsløshedsperioder, der er behørigt konstateret af de kompetente myndigheder, og fravær af længere varighed på grund af sygdom er ikke, selv om de ikke ligestilles med perioder med lovlig beskæftigelse, til skade for de rettigheder, der er erhvervet gennem den forudgående beskæftigelsesperiode.

3. Gennemførelsesbestemmelserne til stk. 1 og 2 fastsættes ved nationale bestemmelser.«

12 Da Bundesverwaltungsgericht fandt, at en fortolkning af nævnte bestemmelse var påkrævet af hensyn til sagens afgørelse, har retten ved kendelse af 11. april 1995 forelagt Domstolen følgende to præjudicielle spørgsmål:

»1) Har en tyrkisk sømand, der i tiden 1980-1988 havde haft beskæftigelse på søgående skibe, registreret i en medlemsstat, tilknytning til denne medlemsstats lovlige arbejdsmarked i den i artikel 6, stk. 1, i Associeringsrådet EØF-Tyrkiets afgørelse nr. 1/80 om udvikling af associeringen forudsatte betydning, og må det antages, at han har lovlig beskæftigelse dér, såfremt hans ansættelsesforhold var undergivet national ret, og såfremt han betalte indkomstskat til denne medlemsstat og var socialforsikret dér, når hans opholdstilladelse var begrænset til erhvervmæssig beskæftigelse inden for søfart og ikke tillod ham at tage bopæl i land?

Er det herved af betydning, at denne form for beskæftigelse ifølge tysk ret ikke kræver arbejdstilladelse, og at søfolk til dels er omfattet af særlige arbejds- og socialforsikringsretlige ordninger?

2) Såfremt spørgsmål 1) besvares bekræftende:

Mister en tyrkisk sømand sit krav på at få meddelt opholdstilladelse, såfremt han frivilligt, og ikke f.eks. af sundhedsmæssige årsager, opsiger sit arbejde, indgiver ansøgning om opholdstilladelse med henblik på beskæftigelse i land 11 dage senere og efter, at hans opholdstilladelse er udløbet, og er arbejdsløs efter at have fået meddelt afslag på sin ansøgning?»

- 13 Det fremgår af en kendelse afsagt af Bundesverwaltungsgericht den 30. august 1995, indgået til Domstolen den 25. september 1995, at retten er af den opfattelse, at Domstolens dom af 6. juni 1995 (sag C-434/93, Bozkurt, Sml. I, s. 1475), indeholder et tilfredsstillende svar på det første præjudicielle spørgsmål. Bundesverwaltungsgericht finder det derimod fortsat tvivlsomt, om Recep Tetik havde ret til opholdstilladelse i henhold til artikel 6, stk. 1, tredje led, i afgørelse nr. 1/80, fordi han frivilligt var afmønstret.
- 14 Bundesverwaltungsgericht har derfor i sin kendelse af 30. august 1995 anført, at en besvarelse af det første præjudicielle spørgsmål ikke længere er påkrævet, og retten har anmodet Domstolen om kun at træffe afgørelse om det andet spørgsmål, der er indeholdt i kendelsen af 11. april 1995.
- 15 Med henblik på besvarelsen af dette spørgsmål bemærkes indledningsvis, at aftalens artikel 12 bestemmer følgende: »De kontraherende parter enes om, på grundlag af artikel 48, 49 og 50 i traktaten om oprettelse af Det Europæiske Økonomiske Fællesskab, gradvist indbyrdes at gennemføre arbejdskraftens frie bevægelighed.«
- 16 Det bestemmes desuden i aftalens artikel 6, at »for at sikre gennemførelsen og den gradvise udvikling af associeringsordningen mødes de kontraherende parter i et associeringsråd, som handler inden for grænserne af de beføjelser, som er blevet tillagt det ved aftalen«, og i artikel 22, stk. 1, at »til virkeliggørelse af de i aftalen fastlagte mål og i de tilfælde den opregner, er associeringsrådet beslutningsdygtigt«.
- 17 Den til aftalen knyttede tillægsprotokol, der er undertegnet den 23. november 1970 og indgået ved Rådets forordning (EØF) nr. 2760/72 af 19. december 1972 (*Samling af Aftaler Indgået af De Europæiske Fællesskaber*, bind 3, s. 581), fastsætter i artikel 36 frister for gradvis gennemførelse af arbejdskraftens frie bevægelighed mellem Fællesskabets medlemsstater og Tyrkiet, og bestemmer, at »associeringsrådet træffer beslutning om de nødvendige retningslinjer med henblik herpå«.

- 18 Associeringsrådet har i henhold til aftalens artikel 12 og tillægsprotokollens artikel 36 for det første den 20. december 1976 vedtaget afgørelse nr. 2/76, der ifølge artikel 1 udgør første etape af gennemførelsen af arbejdskraftens frie bevægelighed mellem Fællesskabet og Tyrkiet.
- 19 Afgørelse nr. 1/80 om udvikling af associeringen, som associeringsrådet herefter vedtog den 19. september 1980, tilsigter ifølge sin tredje betragtning på det sociale område at forbedre den ordning, som anvendes på arbejdstagerne og deres familiemedlemmer, i forhold til den ordning, der blev indført ved afgørelse nr. 2/76.
- 20 Bestemmelserne i kapitel II (bestemmelser på det sociale område), afsnit 1 (beskæftigelsesforhold og arbejdskraftens frie bevægelighed), i afgørelse nr. 1/80, som indeholder artikel 6, udgør således en yderligere etape af gennemførelsen af arbejdskraftens frie bevægelighed på grundlag af traktatens artikel 48, 49 og 50 (jf. Bozkurt-dommen, a.st., præmis 14 og 19). Domstolen har derfor udtalt, at det forekommer uomgængeligt nødvendigt i videst muligt omfang at overføre principperne fra disse artikler i traktaten på tyrkiske arbejdstagere, der har opnået de i afgørelse nr. 1/80 anførte rettigheder (jf. Bozkurt-dommen, a.st., præmis 20).
- 21 Det skal herved for det første bemærkes, at ifølge fast praksis (jf. navnlig dom af 16.12.1992, sag C-237/91, Kus, Sml. I, s. 6781, præmis 25) berører afgørelse nr. 1/80 ikke medlemsstaternes kompetence til at udstede forskrifter såvel om tyrkiske statsborgeres indrejse til landet som om betingelserne for deres første beskæftigelse; afgørelsen regulerer alene — navnlig i artikel 6 — situationen for tyrkiske arbejdstagere, der allerede er lovligt tilknyttet medlemsstaternes arbejdsmarked.
- 22 Det bemærkes for det andet, at Domstolen siden dommen af 20. september 1990 (sag C-192/89, Sevince, Sml. I, s. 3461) til stadighed har fastslået, at artikel 6, stk. 1, i afgørelse nr. 1/80 har direkte virkning i medlemsstaterne, således at

tyrkiske statsborgere, som opfylder betingelserne deri, direkte kan gøre de rettigheder gældende, som bestemmelsens forskellige led giver dem (dom af 5.10.1994, sag C-355/93, Eroglu, Sml. I, s. 5113, præmis 11).

- 23 Som det fremgår af de tre led i artikel 6, stk. 1, er disse rettigheder forskellige og er undergivet betingelser, der varierer i forhold til varigheden af den lovlige beskæftigelse i den pågældende medlemsstat (jf. Eroglu-dommen, a.st., præmis 12).
- 24 For det tredje skal der henvises til den faste praksis, hvorefter de rettigheder, som de tre led i artikel 6, stk. 1, giver den tyrkiske arbejdstager med hensyn til beskæftigelse, uundgåeligt indebærer, at arbejdstageren i det mindste har opholdsret, da retten til adgang til arbejdsmarkedet og til beskæftigelse, ellers ville være helt illusorisk (jf. Sevince-dommen, a.st., præmis 29, Kus-dommen, a.st., præmis 29 og 30, og Bozkurt-dommen, a.st., præmis 28).
- 25 Hvad nærmere angår det præjudicielle spørgsmål må det fastslås, at det omhandler situationen for en tyrkisk arbejdstager, der på grund af udøvelse af lovlig beskæftigelse i næsten otte år i en medlemsstat i overensstemmelse med artikel 6, stk. 1, tredje led, i afgørelse nr. 1/80 havde »fri adgang til enhver form for lønnet arbejde efter eget valg« i denne medlemsstat.
- 26 Det fremgår herved for det første af selve ordlyden af artikel 6, stk. 1, at det tredje led — i modsætning til de to første led, som begrænser sig til at fastsætte de betingelser, hvorunder en tyrkisk statsborger, som er lovligt indrejst på en medlemsstats område og der har arbejdstilladelse, kan udøve virksomhed i værtsmedlemsstaten ved fortsat at arbejde hos samme arbejdsgiver efter at have haft lovlig beskæftigelse i et år (første led), eller ved, efter at have haft lovlig beskæftigelse i tre år og med forbehold af den fortrinsstilling, som arbejdstagere fra Fællesskabets medlemsstater har, at modtage tilbud om anden beskæftigelse fra en anden arbejdsgiver inden for samme erhverv (andet led) — ikke alene giver en tyrkisk arbejdstager ret til at modtage et allerede bestående tilbud om beskæftigelse, men ligeledes en ubetinget

ret til at søge og få adgang til enhver form for lønnet arbejde efter eget valg, uden at der mod den pågældende kan gøres en fortrinsstilling for medlemsstaternes arbejdstagere gældende.

- 27 Domstolen har endvidere vedrørende den frie bevægelighed for arbejdstagere, som er statsborgere i medlemsstaterne, udtalt, at traktatens artikel 48 indebærer en ret for sidstnævnte til at opholde sig i en anden medlemsstat for at søge beskæftigelse, og at selv om varigheden af den arbejdssøgendes ophold i den pågældende medlemsstat kan begrænses tidsmæssigt i henhold til den gældende nationale lovgivning, kræver den effektive virkning af artikel 48 imidlertid, at der gives den pågældende en rimelig frist til i den medlemsstat, hvortil han er rejst, at få kendskab til de beskæftigelsestilbud, der svarer til hans erhvervsmæssige kvalifikationer, og i givet fald til at foretage det nødvendige for at blive ansat (jf. herom dom af 26.2.1991, sag C-292/89, Antonissen, Sml. I, s. 745, præmis 13, 15 og 16).
- 28 Som anført i nærværende doms præmis 20 skal de i traktatens artikel 48, 49 og 50 indeholdte principper imidlertid i videst muligt omfang overføres på tyrkiske arbejdstagere, der har opnået de i afgørelse nr. 1/80 anførte rettigheder.
- 29 Tyrkiske statsborgere har ganske vist, i modsætning til medlemsstaternes statsborgere, ikke ret til fri bevægelighed inden for Fællesskabet, men har kun bestemte rettigheder i den værtsmedlemsstat, på hvis område de er lovligt indrejst, og hvor de i et bestemt tidsrum har haft lovlig beskæftigelse.
- 30 Det forholder sig ikke desto mindre således, at en tyrkisk arbejdstager som sagsøgeren i hovedsagen inden for en rimelig frist faktisk skal kunne søge ny beskæftigelse i værtsmedlemsstaten og svarende hertil have opholdsret i denne periode til trods for, at han selv har bragt sin tidligere arbejdskontrakt til ophør uden umiddelbart derefter at indtræde i et nyt ansættelsesforhold.

- 31 Som Kommissionen på overbevisende måde har anført, indebærer den effektive virkning af artikel 6, stk. 1, tredje led, i afgørelse nr. 1/80 nødvendigvis en ret for den tyrkiske arbejdstager til, efter mindst fire års lovlig beskæftigelse i en medlemsstat, at afbryde sin aktuelle beskæftigelse af personlige grunde og inden for en rimelig frist at søge ny beskæftigelse i samme medlemsstat, da hans ret til fri adgang til enhver form for lønnet arbejde efter eget valg i bestemmelsens forstand ellers ville blive illusorisk.
- 32 Hvad angår den rimelige frist, som værtsmedlemsstaten således er forpligtet til at indrømme den pågældende arbejdstager for at gøre det muligt for ham at søge anden beskæftigelse, skal det bemærkes, at det påhviler de berørte nationale myndigheder at fastsætte varigheden heraf i overensstemmelse med artikel 6, stk. 3, i afgørelse nr. 1/80. Fristen skal imidlertid være tilstrækkelig lang til ikke at gøre retten i henhold til artikel 6, stk. 1, tredje led, illusorisk og således faktisk bringe den tyrkiske arbejdstagers chancer for at finde ny beskæftigelse i fare.
- 33 I et tilfælde som det i hovedsagen omhandlede, hvor den nationale lovgivning ikke har fastsat en frist, tilkommer det den nationale ret at fastsætte den ud fra omstændighederne i den for retten foreliggende sag.
- 34 Det bemærkes imidlertid, at en frist på nogle få dage som den, en tyrkisk arbejdstager som Recep Tetik faktisk har rådet over mellem hans arbejdskontrakts ophør og opholdstilladelsens udløb, under alle omstændigheder er utilstrækkelig til at gøre det muligt faktisk at søge ny beskæftigelse.
- 35 Den ovenfor anlagte fortolkning berøres ikke af den af den tyske regering og Det Forenede Kongeriges regering fremførte argumentation om, at artikel 6, stk. 2, andet punktum, i afgørelse nr. 1/80 — der kun garanterer opretholdelse af rettigheder, der er erhvervet gennem den forudgående beskæftigelsesperiode, i tilfælde af den tyrkiske arbejdstagers uforskyldte arbejdsløshed — modsætningsvis må indebære, at der ikke kan påberåbes nogen erhvervet rettighed i et tilfælde som det i hovedsagen foreliggende, hvor arbejdstageren frivilligt har opgivet sin

beskæftigelse og endeligt har forladt arbejdsmarkedet i den pågældende medlemsstat, på grund af den omstændighed, at han ikke straks har kunnet indtræde i et nyt ansættelsesforhold.

- 36 Det bemærkes herved for det første, at bestemmelsen i artikel 6, stk. 2, med henblik på beregning af perioder med lovlig beskæftigelse, som anført i de tre første led i denne artikels stykke 1, foreskriver lempelser for tyrkiske arbejdstagere, der midlertidigt afbryder deres beskæftigelse, idet den sonderer efter arten og varigheden af disse perioder med afbrudt beskæftigelse.
- 37 Bestemmelsens første punktum vedrører således de perioder, som i princippet er af kortere varighed, hvorunder den tyrkiske arbejdstager rent faktisk ikke udøver sin lønnede beskæftigelse (årlig ferie, barselsorlov og fravær på grund af arbejdsulykker eller sygdom af kortere varighed). Disse former for fravær fra arbejdspladsen behandles følgelig, som om det drejede sig om perioder med lovlig beskæftigelse i artikel 6, stk. 1's forstand.
- 38 Det andet punktum i stk. 2 omhandler manglende beskæftigelse af længere varighed på grund af sygdom eller uforskyldt arbejdsløshed, dvs. når arbejdstagerens manglende beskæftigelse ikke skyldes en adfærd, som kan lægges ham til last (således som det også fremgår af anvendelsen af adjektivet »unverschuldet« i den tyske version). Denne bestemmelse foreskriver, at perioder med manglende beskæftigelse af denne art ikke kan sidestilles med perioder med lovlig beskæftigelse, uden at arbejdstageren dog af denne grund mister rettigheder, der er erhvervet gennem forudgående perioder med lovligt udøvet beskæftigelse.
- 39 Sidstnævnte bestemmelse har derfor alene til formål at undgå, at en tyrkisk arbejdstager, der atter begynder at arbejde efter at have været tvunget til at ophøre med at arbejde på grund af sygdom af længere varighed eller uforskyldt

arbejdsløshed, ikke er forpligtet til atter — på samme måde som en tyrkisk arbejdstager, der endnu aldrig har haft lønnet beskæftigelse i den pågældende medlemsstat — at påbegynde perioder med lovlig beskæftigelse som omhandlet i de tre led i artikel 6, stk. 1.

- 40 Når den tyrkiske arbejdstager — som det er tilfældet i hovedsagen — allerede har haft lovlig beskæftigelse i mere end fire år i værtsmedlemsstaten og frivilligt opgiver sit arbejde for at søge anden beskæftigelse i samme medlemsstat, kan denne arbejdstager endvidere ikke automatisk anses for endeligt at have forladt denne stats arbejdsmarked, dog på den betingelse, at han fortsat er tilknyttet det lovlige arbejdsmarked i medlemsstaten i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 6, stk. 1, in initio.
- 41 I en situation som den i hovedsagen omhandlede, hvor den tyrkiske arbejdstager ikke har kunnet indtræde i et nyt ansættelsesforhold straks efter at have opgivet sin tidligere beskæftigelse, er denne betingelse imidlertid i princippet kun fortsat opfyldt, for så vidt som den pågældende, der er uden beskæftigelse, opfylder samtlige de formaliteter, der eventuelt er foreskrevet i den pågældende medlemsstat, f.eks. ved at lade sig registrere som arbejdssøgende og ved at stå til rådighed for denne stats arbejdsformidling inden for den deri fastsatte frist.
- 42 Denne betingelse gør det i øvrigt muligt at sikre, at den tyrkiske arbejdstager inden for en rimelig frist, der skal indrømmes ham for at gøre det muligt at indtræde i et nyt ansættelsesforhold, ikke misbruger sin opholdsret i den pågældende medlemsstat, men faktisk søger ny beskæftigelse.
- 43 Hvad imidlertid angår et tilfælde som sagsøgeren i hovedsagens, tilkommer det den nationale ret, der alene har kompetence til at fastslå og bedømme den konkrete sags faktiske omstændigheder, at afgøre, om vedkommende tyrkiske statsborger

var forpligtet til at træffe de foranstaltninger, der eventuelt måtte være foreskrevet i den pågældende medlemsstat, til at stille sig til rådighed for arbejdsformidlingen, under hensyn til den omstændighed, at det var blevet forbudt ham at udøve enhver form for lønnet beskæftigelse som følge af hans ansøgning om forlængelse af opholdstilladelse (jf. nærværende doms præmis 8).

44 Den tyske og den franske regering har endvidere anført, at en tyrkisk statsborgers opholdsret i en medlemsstat kun er en ret, der svarer til arbejdstilladelsen, og at dette — da det fremgår af Bozkurt-dommen, a.st., at en tyrkisk statsborger ikke har ret til at forblive på værtsmedlemsstatens område efter at have været udsat for en arbejdsulykke, der har medført varig uarbejdsdygtighed — så meget desto mere må gælde, når arbejdstageren frivilligt har forladt den pågældende medlemsstats arbejdsmarked ved at have opgivet sin beskæftigelse.

45 Det skal herved bemærkes, at Domstolen i Bozkurt-dommens præmis 38 og 39 fastslog, at den pågældende tyrkiske statsborger i mangel af udtrykkelige bestemmelser herom ikke havde ret til at forblive på værtsmedlemsstatens område, når han havde været udsat for en arbejdsulykke, der medførte varig uarbejdsdygtighed. Han måtte derfor anses for endeligt at have forladt arbejdsmarkedet i denne medlemsstat, således at den opholdsret, som han havde ansøgt om, ikke frembød nogen forbindelse med en lønnet beskæftigelse, selv ikke i fremtiden.

46 Hvad derimod angår en situation som den i hovedsagen omhandlede, fremgår det af nærværende doms præmis 40, 41 og 42, at for så vidt den tyrkiske statsborger er en egentlig arbejdssøgende, der faktisk søger ny lønnet beskæftigelse og i givet fald overholder de gældende retsforskrifter i værtsmedlemsstaten, skal han anses for fortsat at være tilknyttet denne stats lovlige arbejdsmarked inden for den frist, som med rimelighed er nødvendig, for at han kan finde ny beskæftigelse. Den tyske og den franske regerings argument kan derfor ikke tiltrædes.

- 47 Hvad endelig angår den tyske regerings argument om, at en arbejdstager som Recep Tetik kunne have truffet de nødvendige foranstaltninger til at søge ny beskæftigelse inden for de ferieperioder, som tilkom ham, bemærkes det, at den årlige ferie har et andet formål end den periode, som værtsmedlemsstaten er forpligtet til at indrømme en tyrkisk statsborger for at gøre det muligt for ham at søge ny beskæftigelse. Det er desuden muligt, at arbejdstageren på det tidspunkt, hvor han beslutter at opsige sin arbejdskontrakt af personlige grunde, allerede har opbrugt sin årlige ferie.
- 48 På grundlag af alle de anførte betragtninger skal det andet præjudicielle spørgsmål besvares med, at artikel 6, stk. 1, tredje led, i afgørelse nr. 1/80 skal fortolkes således, at en tyrkisk arbejdstager, som har haft lovlig beskæftigelse i mere end fire år i en medlemsstat, som frivilligt beslutter at opgive sin beskæftigelse for i samme medlemsstat at søge ny beskæftigelse, og som ikke straks har kunnet indtræde i et nyt ansættelsesforhold, i denne stat inden for en rimelig frist har en opholdsret med henblik på der at søge ny lønnet beskæftigelse, for så vidt han fortsat er tilknyttet medlemsstatens lovlige arbejdsmarked, idet han i givet fald overholder de i denne stat gældende retsfor skrifter, f.eks. ved at lade sig registrere som arbejds-søgende og ved at stille sig til rådighed for arbejdsformidlingen. Det tilkommer den pågældende medlemsstat og, i mangel af retsfor skrifter herom, den nationale ret, der behandler sagen, at fastsætte en sådan rimelig frist, der imidlertid skal være tilstrækkelig til, at den pågældendes reelle chancer for at finde ny beskæftigelse ikke bringes i fare.

Sagens omkostninger

- 49 De udgifter, der er afholdt af den tyske og den franske regering, af Det Forenede Kongeriges regering samt af Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (Sjette Afdeling)

vedrørende det spørgsmål, der er forelagt af Bundesverwaltungsgericht ved kendelse af 11. april 1995, som ændret ved kendelse af 30. august 1995, for ret:

Artikel 6, stk. 1, tredje led, i associeringsrådets afgørelse nr. 1/80 af 19. september 1980 om udvikling af associeringen mellem Det Europæiske Økonomiske Fællesskab og Tyrkiet skal fortolkes således, at en tyrkisk arbejdstager, som har haft lovlig beskæftigelse i mere end fire år i en medlemsstat, som frivilligt beslutter at opgive sin beskæftigelse for i samme medlemsstat at søge ny beskæftigelse, og som ikke straks har kunnet indtræde i et nyt ansættelsesforhold, i denne stat inden for en rimelig frist har en opholdsret med henblik på der at søge ny lønnet beskæftigelse, for så vidt han fortsat er tilknyttet medlemsstatens lovlige arbejdsmarked, idet han i givet fald overholder de i denne stat gældende retsfor skrifter, f.eks. ved at lade sig registrere som arbejdssøgende og ved at stille sig til rådighed for arbejdsformidlingen. Det tilkommer den pågældende medlemsstat og, i mangel af retsfor skrifter herom, den nationale ret, der behandler sagen, at fastsætte en sådan rimelig frist, der imidlertid skal være tilstrækkelig til, at arbejdstagerens reelle chancer for at finde ny beskæftigelse ikke bringes i fare.

Mancini

Murray

Kakouris

Kapteyn

Ragnemalm

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 23. januar 1997.

R. Grass

G. F. Mancini

Justitssekretær

Formand for Sjette Afdeling